

Neokeynesiánství a postkeynesiánství

Obsah přednášky

- Neokeynesiánství
  - Hansen, Modigliani, Samuelson, Tobin, Solow
- Postkeynesiánství
  - Kalecki, Sraffa, Robinsonová, Kaldor
  - Weintraub, Minsky

Neokeynesiánství

- 40. – 70. léta
- Hicks, Hansen, Modigliani, Samuelson
- Keynes a neoklasická ekonomie
- Keynes speciální případ
  - Při nepružných mzdách
  - Při pasti likvidity
  - Při investicích necitlivých na úrokovou míru
- Při nesplnění těchto podmínek – plná zaměstnanost

Neokeynesiánství

- Keynes umožnil více interpretací
- Spor ohledně kontext jeho díla
- Neoklasická syntéza
- Ekonomika má samoregulační schopnost, která je však omezována

Alvin Hansn

- Přeformulování Hicksova modelu, IS-LM
- Keynesiánská teorie stagnace – omezení příčin investování – demografický růst, technický pokrok, územní expanze

Franco Modigliani

- 1980 – Nobelova cena
- Hypotéza životního cyklu
  - Kritika Keynesova psychologického zákona
  - Úspory nejsou jen funkcí současného důchodu
  - Závisí na očekávaném důchodu, bohatství, úrokové míře
- Modigliani-Miller teorém – oceňování tržní hodnoty korporací

Franco Modigliani

- Úplný keynesiánský model
- Obnovování rovnováhy při plné zaměstnanosti, jsou-li mzdy a ceny pružné
- $N = N_D(w/P)$
- $N = N_S(w/P)$
- $Y/P = f(N)$
- $S(Y) = I(r)$
- $L(Y/P, r) = M/P$

Franco Modigliani

- Trh je samoregulující se
- Keynesova teorie spotřeby, mezní efektivity kapitálu a preference likvidity není dostatečnou příčinou nezaměstnanosti
- Při pasti na likviditu, pesimistických očekáváních nebo nepružných mzdách však problém

Paul A. Samuelson

- 1970 – Nobelova cena
- Matematizace ekonomie
- Teorie projevených preferencí
- Hospodářský cyklus – spojení multiplikátou a akceleratoru
- Phillipsova křivka
  - Trade-off mezi zaměstnaností a inflací

James Tobin

- Rozšíření neokeynesiánství teorií portfolia
- Tobinovo q

Robert M. Solow

- Neoklasická teorie růstu
- Cobb-Douglasova produkční funkce
- $Q(t) = Ae^{rt}L(t)^{\alpha}K(t)^{\beta}$
- Vliv technologického pokroku
- Substituce práce kapitálem
- Využíván jako model rozdělování – podle mezní produktivity (alfa, beta)

Newalrasovská teorie rovnováhy a nerovnovážné keynesiánství

- R. Clower, A. Leijonhufvud, E. Malinvaud
- Přehodnocování neoklasických mikroekonomických zákonů a walrasovské rovnováhy
- Newalrasovská rovnováha – při nejistotě a nedostatku informací subjekty neumí nalézt rovnováhu
- Nerovnovážné mzdy, nabídkové a poptávkové převisy

Newalrasovská teorie rovnováhy a nerovnovážné keynesiánství

- R. Clower – hypotéza duálního rozdělování
- Firmy o produkci na základě očekávaných příjmů, domácnosti o výdajích na základě důchodů
- Otázka tvorby plné zaměstnanosti, vliv nejistoty, očekávání
- Přizpůsobovací proces není primárně cenový, ale přes produkci, důchody, zaměstnanost
- Nezaměstnanost i při pružných mzdách

Neokeynesiánství

- Krize neokeynesiánství v 70. letech
- Poptávkové stimuly přestaly fungovat
- Změna institucionálního prostředí
- Nabídkové šoky
- Proč dochází ke stagflaci?
- Kritika za inflační tlaky (Phillipsova křivka)

Neokeynesiánství

- Hledání nových východisek
- Orientace rovněž na stranu nabídky
- Nepružnosti nabídky
- J. E. Meade

Nová keynesiánská ekonomie

- Blanchard, Mankiw, Romer
- Nedokonale konkurenční základy
- Snaha vytvořit nepružnosti cen a mezd
- Neflexibilní cenová tvorba, menu cost
  - V individuálním případě efektivní, makroekonomicky však ne (nezaměstnanost)
- Teorie efektivnostních mezd (Yellen)
  - Firmy optimalizují mzdy na efektivnostní jednotku práce

Postkeynesiánství

- Od 50. let, samostatný směr, heterogenní
- Evropa – italsko-cambridgeská větev, Amerika
- Teorie růstu a rozdělování, teorie peněz
- Návaznost na Keynese, kritika neokeynesiánství
- Kritika neoklasické ekonomie
- Důraz na specifické aspekty Keynese
- Třídy kapitalistických podnikatelů a pracujících

Postkeynesiánství

Metodologie postkeynesiánství

- Požadavek realismu – oligopolní trhy, rozvinuté finanční instituce, odbory
- Metodologický realismus, kritický realismus
- Metodologický kolektivismus
- Principiální nejistota, omezená racionalita, instituce
- Historický čas

Postkeynesiánství

- G. L. S. Shackle
- Nejistota hlavní příčinou nestability ekonomiky
- Rozhodování ne v podmínkách rizika, ale principiální nejistoty
- Mezní efektivnost kapitálu nesouvisí s mezní produktivitou kapitálu
- Preference likvidity – z důvodů nejistoty, může být destabilizující

Postkeynesiánství

Italsko-cambridgeská větev

- Východiska u M. Kaleckého, P. Sraffy
- Hlavní představitelé, Robinsonová, Kaldor
- Teorie růstu a rozdělování, snaha doplnit keynesovu teorii efektivní poptávky
- Dynamizace efektivní poptávky, úloha úspor a investic

Postkeynesiánství

Vliv M. Kaleckého

- Dynamika a dlouhé období
- Efektivní poptávka spojená s teorií cyklu
- Teorie rozdělování (v rozporu s neoklasikou)
- Stupeň monopolu – podíl hrubé ziskové marže k hodnotě produktu
- Závisí na stupni koncentrace kapitálu, odborech, necenové konkurenci, a dalším

Postkeynesiánství

- Vliv P. Sraffy
- Neoricardiánství
- D. Ricardo – železný zákon mzdový
- Sraffa – mzda je exogenní
- Ceny dány výrobními technikami a exogenní reálnou mzdou

Joan Robinsonová

- Neoklasická ekonomie – příspěvek k nedokonale konkurenčním trhům
- Kritika snah interpretovat Keynese neoklasicky
- Snaha doplnit a dynamizovat Keynese o teorii rozdělování (vliv Kaleckého)
- Firmy oligopolní – cena tvořena přírážkami k nákladům – závisí na stupni monopolu, nevyužité kapacity

Joan Robinsonová

- V delším období závisí rozdělování na investicích
- Rozdělování produktu mezi zisky a mzdy
- Výše zisku závislá na výši investic
- Zvýšení I zvýší ceny oproti mzdám
- Úspory tvoří firmy ze zisků
- Růst i rozdělování závisí na investicích, ty však nestabilní – Keynesův animal spirit

Joan Robinsonová

- Tzv. antimarginalistická revoluce
- Kritika teorie mezního užitku a mezní produktivity
- Kritika rozdělování podle produkční funkce

Nicholas Kaldor

- Růst a rozdělování spojeno (podobně jako Robinsonová)
- Třída příjemců zisků a příjemců mezd
- P – zisky, W - mzdy
- Sklon k úsporám ze zisků (S_p) vyšší než z mezd (S_w)
- Růst investic vede k růstu cen a zisků

Nicholas Kaldor

- $Y = W + P$
- $I = S$
- $S = S_w + S_p$
- $S_w = s_w W$ a $S_p = s_p P$
- $I = s_p P + s_w W = s_p P + s_w (Y - P) = (s_p - s_w) P + s_w Y$
- $I/Y = (s_p - s_w) P/Y + s_w$
- $P/Y = [1/(s_p - s_w)] \cdot I/Y - s_w/(s_p - s_w)$

Nicholas Kaldor

- Endogenita peněz
- Centrální banka odpovídá za solventnost finančního sektoru – věřitel poslední instance
- Nabídka peněz se vyvíjí ve vazbě na poptávku
- Obrácená kauzalita
- Kritika exogenních peněz
- Úroková míra na peněžním trhu dána rozhodnutím centrální banky – diskontní sazba

Postkeynesiánství

Mladší větev postkeynesiánství

- Především USA, zájem o peněžní teorie
- Davidson, Weintraub, Minsky
- Východiska v Keynesovi – Pojednání o penězích, Obecná teorie
- Kritika monetarismu – kvantitativní teorie peněz, exogenních peněz a cyklu
- Předbíhání peněz produktu přes investice – růst akceleratoru může být pomalejší než poptávky po penězích

Postkeynesiánství

- Přehodnocování role monetární politiky i centrální banky
- Ta neřídí množství peněz v oběhu
- Kauzalita je obrácená
- Úvěry zdrojem růstu
- Při nízké citlivosti investic na úrokovou sazbu malý efekt monetární politiky

Sidney Weintraub

- Snaha o propojení teorie efektivní poptávky, teorie ceny, rozdělování a endogenních peněz
- Přirážkové ceny, závisí na reprezentativní firmě, nominální mzdě na pracovníka a jeho fyzické produktivitě
- $p = k (w/A)$
- $P = k (w/A)$
- k – zahrnuje amortizaci i zisk

Sidney Weintraub

- Změny poptávky nevyvolávají změny ceny, ale zisků
- Otázka regulace inflace
- Nominální mzdy dohodnuty při kolektivních jednáních – musí být však soulad s produktivitou
- Důchodová politika zdanění práce, mzdové regulace

Hyman Minsky

- Teorie finanční nestability
- Kapitalistická ekonomika vnitřně nestabilní
- Zdroje – investice, jejich financování a institucionální uspořádání financování
- Integrace finanční vztahů a institucí do teorie efektivní poptávky – ekonomika ovlivněna minulými závazky a budoucími dluhy

Hyman Minsky

- Kapitalistická ekonomika založena na dluhovém financování
- Problém s návratností investic – optimismus, pesimismus
- Tři typy financování aktiv
  - Opatrnostní
  - Spekulativní
  - Ultraspekulativní, Ponzi
- Při krizi buď uvolněná měnová politika nebo deprese

Literatura

Povinná literatura

- Holman, R. a kol., Dějiny ekonomického myšlení, 3. vyd., Praha: C.H. Beck, 2005, kapitola 16, část 16.6 – zbytek.

Děkuji za pozornost

Příště chicagská škola, protikeynesiánská
revoluce